

TIBBIY LOTIN TERMINOLOGIYASINI O'QITISHDA ZAMONAVIY METODLARNING AHAMIYATI

Xolmuratova Sanobar Akabur qizi

Biotexnologiya, injinering va farmatsiya fakulteti 1-kurs talabasi

Axrorova Dilafro'z Otabek qizi Biotexnologiya,

injinering va farmatsiya fakulteti 1-kurs talabasi

Sindorov Rajapboy Ulug'bek o'g'li Samarqand davlat

tibbiyot universiteti Tibbiy terminalogiya

va lotin tili kafedrasi o'qituvchisi

Samarqand, O'zbekiston

Annotatsiya: Ushbu maqolada tibbiyot yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun lotin tilini o'qitishning ahamiyati, uning kasbiy faoliyatdagi o'rni hamda zamonaviy pedagogik metodlar asosida samarali o'qitish yo'llari yoritilgan. Tibbiy terminologiyani o'zlashtirishda interfaol va muammoli ta'lim metodlaridan foydalanishning afzalliklari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, zamonaviy metodlar talabalar bilimini mustahkamlash va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: Lotin tili, tibbiy terminologiya, pedagogik texnologiya, interfaol metodlar, muammoli ta'lim, ta'lim samaradorligi

Kirish: Lotin tili qadim zamonlardan buyon ilm-fan, ayniqsa tibbiyot sohasida muhim o'rin egallab kelmoqda. U xalqaro ilmiy aloqa vositasi sifatida shakllangan bo'lib, hozirgi kunda ham tibbiy terminologiyaning asosiy qismini tashkil etadi. Anatomik nomlar, kasalliklar atamaları, farmatsevtik vositalar nomlari va klinik tushunchalarning aksariyati lotin tiliga asoslanganligi sababli, bu tilni chuqur o'zlashtirish tibbiyot yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun zaruriy shart hisoblanadi. Lotin tilini bilish nafaqat terminlarni to'g'ri o'qish va yozish, balki

ularning ma'nosini anglash, tahlil qilish va amaliyotda qo'llash imkonini beradi. Bugungi kunda tibbiyot sohasining jadal rivojlanishi yangi terminlar va tushunchalarning paydo bo'lishiga olib kelmoqda. Ushbu terminlarning katta qismi klassik lotin va yunon tiliga asoslangan bo'lib, ularni o'zlashtirish talabalar uchun ma'lum darajada murakkablik tug'diradi. Ayniqsa, an'anaviy o'qitish metodlari asosida olib boriladigan darslarda talabalar ko'pincha terminlarni mexanik yodlash bilan cheklanib qoladi, bu esa ularning bilimlarini mustahkam emasligiga va tez unutilishiga sabab bo'ladi. Natijada, talabalar klinik fanlarni o'rganishda qiyinchiliklarga duch keladi. Shu bois zamonaviy ta'lim tizimida lotin tilini o'qitish metodikasini takomillashtirish, uni samarali va qiziqarli shaklda tashkil etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Interfaol va muammoli ta'lim texnologiyalarini qo'llash orqali talabalarni dars jarayoniga faol jalb etish, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantirish va bilimlarni ongli ravishda o'zlashtirishiga erishish mumkin. Bunday yondashuv talabalarni faqat bilim oluvchi emas, balki bilimni tahlil qiluvchi va amaliyotda qo'llay oluvchi mutaxassis sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, lotin tilini o'rganish talabalarda tibbiy tafakkurni shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi. Terminlarning tuzilishi, ildizi va qo'shimchalarini tahlil qilish orqali talabalar yangi atamalarning ma'nosini mustaqil aniqlash imkoniga ega bo'ladilar. Bu esa ularning kasbiy kompetensiyasini oshirish, klinik fikrlashini rivojlantirish va xalqaro tibbiy adabiyotlarni tushunish darajasini yuksaltirishga yordam beradi. Yuqoridagilardan kelib chiqib, tibbiy lotin terminologiyasini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish bugungi kunda dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Chunki bu nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki kelajakdagi malakali va raqobatbardosh tibbiyot mutaxassislarini tayyorlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Dolzarbliqi: Zamonaviy tibbiyot rivojlanishi bilan yangi terminlar soni ortib bormoqda, ularning aksariyati lotin tiliga asoslanadi. Talabalar uchun bu terminlarni o'zlashtirishda an'anaviy yodlash usuli yetarli natija bermaydi. Shu sababli lotin tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash zarurati yuzaga kelmoqda. Interfaol va muammoli ta'lim metodlari talabalarni faol fikrlashga undaydi, ularning

terminlarni chuqur tushunishiga yordam beradi. Bu esa kelajakdagi shifokorlarning kasbiy kompetensiyasini oshiradi.

Maqsad va vazifalar: Tibbiy lotin terminologiyasini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, xususan interfaol va muammoli ta'lim metodlari asosida samarali o'qitish metodikasini ishlab chiqish, talabalar tomonidan terminlarni ongli ravishda o'zlashtirish, ularni tahlil qilish va amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish hamda ushbu yondashuvning ta'lim samaradorligiga ta'sirini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat. Tibbiy lotin tilining nazariy asoslarini va uning tibbiyotdagi o'rnini chuqur o'rganish hamda terminologiyaning shakllanish xususiyatlarini tahlil qilish; tibbiy terminlarning tuzilishi (ildiz, prefiks, suffikslar) va ularning ma'nosini aniqlash mexanizmlarini o'rganish orqali talabalar uchun qulay o'qitish yondashuvlarini ishlab chiqish; lotin tilini o'qitishda an'anaviy va zamonaviy metodlarni o'zaro taqqoslab, ularning afzallik va kamchiliklarini aniqlash; interfaol va muammoli ta'lim texnologiyalarini dars jarayoniga joriy etish imkoniyatlarini asoslash; talabalar bilim darajasi, eslab qolish qobiliyati va amaliy ko'nikmalariga ushbu metodlarning ta'sirini tajriba-sinov ishlari orqali aniqlash; dars jarayonida terminlarni klinik fanlar bilan integratsiyalashgan holda o'qitish usullarini ishlab chiqish; talabalarni mustaqil ishlash, ilmiy adabiyotlar bilan ishlash va yangi terminlarni o'zlashtirishga o'rgatish; o'quv jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish samaradorligini baholash; o'qitish jarayonini takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish hamda tibbiy ta'limda lotin tilini o'qitish sifatini oshirishga qaratilgan metodik yondashuvlarni taklif etish.

Material va usullar: Ushbu tadqiqotda tibbiy lotin terminologiyasini o'qitishda zamonaviy pedagogik metodlarning samaradorligini aniqlash maqsadida kompleks yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot ishlari tibbiyot yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar ishtirokida olib borildi va ular bilim darajasi hamda tayyorgarligiga ko'ra ikki guruhga ajratildi: nazorat guruhi an'anaviy o'qitish usullari asosida, tajriba guruhi esa

zamonaviy interfaol va muammoli ta'lim metodlari asosida o'qitildi. Tadqiqot davomida pedagogik kuzatuv orqali talabalar faoliyati, darsdagi ishtiroki, terminlarni o'zlashtirish darajasi va mustaqil fikrlash qobiliyati muntazam tahlil qilindi. Suhbat va savolnoma metodlari yordamida talabalarining lotin tiliga bo'lgan qiziqishi, o'quv motivatsiyasi va darslarga munosabati o'rganildi. Test sinovlari orqali ularning nazariy bilimlari baholandi, amaliy mashg'ulotlar orqali esa terminlarni to'g'ri qo'llash ko'nikmalari aniqlab borildi. Dars jarayonida "aqliy hujum", guruhlarda ishlash, muammoli vaziyatlar yaratish, terminlarni tahlil qilish va ularni klinik holatlar bilan bog'lash kabi metodlardan keng foydalanildi. Talabalarga yangi terminlar berilganda ularning tarkibi (ildiz, prefiks va suffiks) asosida mustaqil tahlil qilish topshiriqlari berildi. Bu esa ularning terminlarni chuqur anglashiga yordam berdi. Tajriba davomida talabalar bilim darajasi boshlang'ich, oraliq va yakuniy bosqichlarda baholanib, o'zgarish dinamikasi kuzatildi. Olingan natijalar taqqoslash, tahlil qilish va umumlashtirish metodlari yordamida qayta ishlanib, zamonaviy metodlarning samaradorligi ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Natijalar va muhokama: Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy pedagogik metodlar asosida tashkil etilgan darslar talabalar tomonidan tibbiy lotin terminologiyasini o'zlashtirish darajasini sezilarli darajada oshirdi. Tajriba guruhidagi talabalar terminlarning nafaqat tarjimasini, balki ularning tuzilishi va ma'nosini ham chuqurroq anglay boshladilar. Ular yangi terminlarni mustaqil tahlil qilish, ularning tarkibiy qismlarini ajratish va amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini egalladilar. Shuningdek, muammoli va interfaol metodlar dars jarayonini yanada jonlantirib, talabalar faolligini oshirdi. Ular dars davomida faol ishtirok etib, savol-javoblarda qatnashdi, guruhli ishlarda o'z fikrlarini erkin bayon eta boshladilar. Bu esa ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, an'anaviy usulda ta'lim olgan talabalar asosan terminlarni yodlab olish bilan cheklanib qolgan bo'lsa, zamonaviy metodlar asosida o'qitilgan talabalar esa terminlarning mohiyatini tushunishga, ularni turli vaziyatlarda qo'llashga intildilar. Natijada ularning bilimlari yanada mustahkam va barqaror bo'ldi. Umuman

olganda, olingan natijalar zamonaviy pedagogik texnologiyalar, ayniqsa interfaol va muammoli ta'lim metodlari tibbiy lotin tilini o'qitishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. Bu yondashuv talabalarni mustaqil fikrlashga, bilimlarni ongli o'zlashtirishga va ularni amaliy faoliyatda qo'llashga yo'naltiradi.

Xulosa: Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tibbiy lotin terminologiyasini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Xususan, interfaol va muammoli ta'lim metodlari talabalar tomonidan terminlarni ongli ravishda o'zlashtirish, ularning tuzilishini tahlil qilish va amaliyotda to'g'ri qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Tadqiqot davomida tajriba guruhidagi talabalar bilim darajasi, mustaqil fikrlash qobiliyati va darsdagi faolligi an'anaviy usulda o'qitilgan talabalarga nisbatan yuqori ekanligi kuzatildi. Bu esa zamonaviy metodlarning nafaqat bilim berish, balki talabalarni faol o'quv subyekti sifatida shakllantirishdagi ustunligini ko'rsatadi. Shuningdek, ushbu yondashuv talabalar motivatsiyasini oshirib, ularning faniga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Xulosa qilib aytganda, tibbiy lotin tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan keng foydalanish zarur bo'lib, bu kelajakdagi tibbiyot mutaxassislarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish, ilmiy tafakkurini shakllantirish va xalqaro tibbiy terminologiyani mukammal egallashiga xizmat qiladi. Mazkur metodikani amaliyotga joriy etish va uni yanada takomillashtirish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar va internet manbalari

1.
IFATIDA, LOTIN TILI–TIBBIYOT TERMINOLOGIYASINING ASOSI.
"ISSN 3060-4915 p." *OSIYO XALQARO UNIVERSITETI AXBOROTNOMASI*.
2.
obirovna, To'ychiyeva Odinaxon. "LOTIN TILI–TIBBIYOT SOHASIDAGI

XALQARO ALOQA TILI." *Innovatsion Talabalar Axborotnomasi* 2.3 (2025): 83-87.

3.

bdurafi o'g'li, Buronov Umidjon, Sayfullayeva Lola Sobitovna, and Musurmonov Jamoliddin Faxriddin o'g'li. "LOTINCHA ATAMALARNING XALQARO MIQYOSDA QO'LLANILISH SABABLARI." *CANADA-SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION* 1.9 (2025): 62-66.

4.

axorova, M. A. "TIBBIY TA'LIMDA LOTIN TILINI O'RGANISHDAGI ASOSIY QIYINCHILIKLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI." *E-Conference platform*. Vol. 1. No. 20-may. 2025.

5.

uhammedova, O. A., and D. Hamrayeva. "GLOBAL TIBBIY KOMMUNIKATSIYADA LOTIN TERMINOLOGIYASINING STANDARTLASHTIRUVCHI ROLI." *Медицинский журнал молодых ученых* 17 (03) (2026): 413-418.

6.

o'raboyeva, I. R., M. A. Egamqulova, and O. Sh Nazarova. "TIBBIYOTDA LOTIN TILINING O'ZARO INTEGRATSIYASI VA UNING TIBBIYOT TA'LIMIGA TA'SIRI." *E-Conference platform*. Vol. 1. No. 20-may. 2025.